

DŽĚŁOWY PLAN ŽĚŁOWY PLAN

2020

Předstowo

W cyłku wobsteja džětowe wobłuki RCW dale kaž dotal. Wobstajne nadawki, kaž su w rozprawje wopisane,

- wudawanje wučbnicow a wučbnych materialijow,
- přewod praktikarjow na zakładze aktualnych wědomostnych dopóznaćow k wjacerěčnosći,
- fachowe publikacije a přednoški,
- młodžinske socialne džěto na šulach a w młodžinskich klubach,
- wjedženje internatow w Choćebuzu a w Budyšinje kaž tež
- přewjedženje mnohich projektow

wjazaja tež w léće 2020 wjetši džěl personelnych a finacialnych resursow rěčneho centruma.

Při wšěm mamy pak paralelnje k tomu wažne wužadanja do přichoda zaměrnje slědować.

1. Kubłanskopolitiske džěto w Hornjej a Delnjej Łužicy koncentruje so na dalši přewod přesadženja **koncepta 2plus** a na konsekwency z **wuslědkow serbskorěčneje wučby primarneho schodženka w Braniborskej**. W tutym zwisku nowelěruja so tež wotpowědne prawniske postajenja.
W léće 2020 wjedźemy diskusiju wo standardach za Witaj-wučbu w Braniborskej a 2plus-wučbu w Sakskej na fachowych zarjadowanjach z wučerstwom dale. Zdobom so modalitty zwěšćenja rěčneho stawa šulerkow a šulerjow 8. lětnika ze statnymi instancami Sakskeje (SMK, LaSuB) wujednaja – hlej deleka.
2. Wot lěta 2016 do lěta 2018 je RCW třilětny projekt „Krok po kroku wuknyć prawopis a gramatiku“ z 11 lekcijemi zwoprawdźiř. Tuchwilnje (2019/2020) džělamy na dwulětnym projekće delnjoserbskeje wersije pod mjenom „Kšac pó kšacu & pšawopis a gramatika“ z wosom lekcijemi (na zakładze přidatneho spěchowanja přez załožbu). Runje tak zwoprawdźi so dwulětny projekt (2019/2020) za wuwice přetožowanskeho programa Hornjoserbšćina ↔ Němčina (na zakładze přidatneho spěchowanja přez załožbu).
3. Wotpowědnje **Programatice džěławosće RCW** (Rěčne planowanje – planowanje posrědkowanja rěče) podpěra rěčny centrum tež w léće 2020 Sakske statne ministerstwo za kultus při wudaću informaciskeje a argumentaciskeje brošurki wo wučbje po koncepcje 2plus w zakładnych šulach za serbsko- a němskorěčnych staršich.
4. Dalši wažny a dohodobny nadawk steji tež w zwisku z rěčnym planowanjom a počahuje so na nadžětanje zakładow za **certifikowanje hornjo- a delnjoserbskich rěčnych kmanosćow** po Zhromadnym europskim referencnym ramiku za rěče.
5. **Na kwalicie serbskorěčneho kubłanja w pěstowarnjach Delnjeje a Hornjeje Łužicy** ma so dale džělać. Zakład za to – „Katalog kwalitatiwnych kriterijow k spěchowanju a

posrědkowanju serbsčiny w dźěcacych dnjowych přebywaniščach“ – předleži za Saksku a Braniborsku, ke katalogej słušacy dźěłowy zešišk dotal jenož za Saksku. Za kwalitny management na polu serbskorěčneho kubljanja so w kubtaniščach wobstajnje wabi a kubtarkam a kubtarkam dawa so podpěra w formje rěčnych a pedagogiskich dalekubljanjow.

Slědowace tabulki zwobraznjeja staw realizowanych a planowanych aktiwitow w jednotliwych wobłukach. Procentualne informacije pod 100 % su trochowane. **Zelene** markěrowane kašćiki pokazaja staw realizacije kónc lěta 2019 a **žolte** pokazaja planowany staw kónc lěta 2020.

1. Kubłanskopolitiske dźěło

nowe prawniske postajenje (Verordnung des Sächsischen Staatsministeriums für Kultus über die Arbeit an Schulen im sorbischen Siedlungsgebiet)	■	■	■	■	■	■					70 %
nowe prawniske (šulske) postajenje (Verordnung über die schulischen Bildungsangelegenheiten der Sorben/Wenden)	■	■	■	■	■	■					70%
5. fachowy dzeń 2plus (wobsahowy koncept a organizatoriske přidžěło za SMK a LaSuB)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	100 %
wuwice zaktadow za zwěšćenje rěčneho stawa šulerstwa 8. lětnika jako element monitoringa přesadženja koncepta 2plus	■	■	■	■	■	■	■				60 %
dodawk ke konceptej 2plus na zakładnych šulach do brošurki „Dobry start“ (informacija za staršich)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	100 %
Rěčne planowanje za regiony a teritorije	■	■	■	■							40 %
wuhódnoćenje wuslědkow ewaluacije serbsko-rěčneje wučby primarneho schodženka w Braniborskej a diskusija wo načisku standardow za Witaj-wučbu	■	■	■	■	■	■	■				70 %
Pšeslěženje pšechada wót žišownje do zakładneje šule w ramiku WITAJ-projekta Dolnje Łužyce	■	■	■	■	■	■					50 %

Prawniske postajenja ke kubłanskim naležnosćam w Braniborskej a Sakskej nowelěruja so pod nawodom knježerstwow. Tuž njemóže so proces ze stron RCW planować, zaplanujemy pak do swójeho dźěła přewod tutoho procesa.

Wuwice standardow za přesadženje koncepta 2plus a zakład za monitoring přesadženja koncepta 2plus ležitej w zamołwitosći SMK a LaSuB.

Z koncepcionelnymi a tematiskimi přihotami fachowych dnjow 2plus podpěruje a wobwliwuje RCW wotpowědne statne aktiwity. Wone su z wysokim narokom na pedagogiske dźěło zwjazane a přinošuja efektiwnje intenziwnemu zhromadnemu dźělu z koordinatorkami 2plus, z nawodami šulow, fachowymi poradźowarkami kaž tež wučerkami a

wučerjemi na serbskich šulach. 5. fachowy dzeń 2plus w lěće 2020 wěnuje so zakładnej filozofiji teamteachinga a směrodajnemu wuwicu serbskich šulow w cyłku.

Jako wosebity kubłanskopolitiski nadawk wobhladuje RCW **přeprowowanje serbskorěčnych kmanosćow šulerjow**, zo móhli so wuslědki 2plus wučby zwěsćić. Přeprowowanje ma so na zakładze certifikacije po Zhromadnym Europskim referencnym ramiku za rěče realizować. Přihot zwěsćenja rěčneho stawa je so 2019 we wjetšim kruhu pod nawodom SMK zahajiło. Prěni probowy test za schodženki A2, B1 a B2 za šulerjow 8. lětnika serbskich wyšich šulow a Serbskeho gymnazija přewjedze so w januarje 2020 a so potom wotpowědnje wuhódnoći. RCW je intensiwnje do přihotow zapřijaty, mjez druhim z nadžětanjom testowych nadawkow, pokiwow za wuhódnoćenje, informacijow za šule wo přewjedženju a wuhódnoćenju testow.

Za samsne schodženki wot A1 do B2 móže RCW zakład za testowu fazu na Delnjoserbskim gymnaziju zaručić. Pruwować ma so, hač dyrbjeli so wobsahi nadawkow bóle temam šulerjow přiměrić.

Rěčny centrum WITAJ podpěra Domowinu při přesadženju džěłowych směrnicy Domowiny k rěčnemu planowanju. Tuchwilu organizuje so proces, w kotrymž sej serbske institucije a župy Domowiny swój podžěl na rěčnym planowanju wuwědomjeja a swoju aktualnu džěławosć wotpowědnje třom bytostnym elementam rěčneho planowanja analyzuja a dokumentuja. Na zakładze toho definuja w dalšim kroku rozdžělne abo tež zhromadne priority do přichoda.

W Delnjej Łužicy wuhódnoćeja so w tutym zwisku dale **wuslědki ewaluacije serbskorěčneje wučby primarneho schodženka w Braniborskej** a pokročuje diskusija wo naćisku standardow za Witaj-wučbu.

Pšechad wót WITAJ-kupki žiśownje do bilingualneje wučby w zakładnej šuli jo za rěčne wuwise žiśi wósebnje wažna a pregujuca faza. Wetom až jo powšyknj pšechad wót žiśownje do šule w Bramborskej derje řědowany a wopisowany, felujo wobglědowanje toś togo pšechada w nastupanju WITAJ-wobłuka.

Zaměr pšeslěženja jo pódpěranje wobstawnego procesa pšiswójenja serbskeje rěcy žiśi pšez efektiwne wugótowanje pšechadneje faze wót imersiskego rěčnego pšerědnjenja w žiśowni k bilingualnej wučbje w zakładnej šuli.

Wuchadnišćo su napšasowanja inwolwěrowanego pedagogiskego personala žiśownjow a zakładnych šulow, mjazy drugim k slědujucym temam: statistika WITAJ-žiśi, pšechad w koncepciji kubłanišća, južo eksistěrujuce kooperaciske formy mjazy žiśownju a šulu a rěčne zamóžnosći žiśi pšispušćenju žiśownje.

Na zakłaže dobytých informacijow se wužěťaju konkretne, za praksu se góžece dopóručenja ako na pšikład móžne kooperaciske formy, mustry za kooperaciske dogronjenja, zgromadne rěčne projekty WITAJ-žiśi w slědnem pšedšulske a přědnem šulskem lěše, dopóručenja za žěto ze starješymi a naraženja za wótpowědne casowe planowanje za slědne lěto w žiśowni.

2. Prezenca serbskeje rěče w nowych medijach

digitalny šulski wučbny srědk za Witaj-šulerjow „Kšac pó kšacu & pšawopis a gramatika“ w projektowej fazy wot lěta 2019 do 2020		100 %
---	--	-------

app za hornjoserbšćinu „Serbsce lochko 1 a 2“																					100 %	
app za delnjoserbšćinu „Serbski lažko 1 a 2“																						100 %
www.sorbische-vornamen.de mjenam maja so woznamy w delnjoserbšćinje a němčinje přidać																						100 %
portal www.sorbisch-lernen.de/ www.materialien.sorbischlernen.de so z dalšimi materialijemi pjelni, kotraž su w Płomjenju (ds) abo w Serbskej šuli wozjewjene																						100 %

Digitalny wučbny srědk za Witaj-wuknikow „**Kšac pó kšacu & pšawopis a gramatika**“ jo wót Założby za serbski lud spěchowany projekt. Spěchowanska doba jo až do 31.12.2020. Projektowy koordinator nažěłajo wopšimješa a digitalnu prezentaciju gromaže z rěčnym wědomnostnikom Lipšćańskeje uniwersity, dalšnymi pomocnikami a firmu KIDS interactive. Zachopjeńk 2020 wózwajijo se dolnoserbska wersija webboka, kótaraž změjo kóńc lěta 2019 južo štyri pšawopisne a gramatiske temy z młogimi zwucowanjami. Koordinacija projekta nawjedujo se pšez RCW Chóšebuz a zapšěgnjo teke ABC a ceptarjow.

App „Sorbisch leicht – Serbsce lochko“ a app „Serbski lažko – Niedersorbisch leicht“ předležitej za android a stej aktualizowanej a rozšěrjenej. Nimo rěčneho awdiokursa wobsahujetej krótke zwučowanske nadawki. Hornjoserbska app wobsahuje nimo toho awdiopřinoški „Serbsce w 100 sekundach“ a dalši džěl „Serbsce přez cyty dzeń“. Hač do 1. kwartala 2020 so tutón džěl w delnjoserbskej app dodžěta. Wotpowědnje resursam prócujemy so nimo toho wo rozšěrjenje awdiopřinoškow „Serbsce w 100 sekundach“. App Sorbian easy předleži za android a iPhone.

Portal www.sorbischlernen.de je so w lěće 2018 zjawnosći spřistupnił a wopřija slědowace strony serbskich institucijow za serbsce wuknjacych:

- www.sprachkurs.sorbischlernen.de,
- www.krokpokroku.sorbischlernen.de,
- www.sprachzertifikat-sorbisch.de,
- www.materialien.sorbischlernen.de,
- www.dolnoserbski.de a
- www.soblex.de

W lěće 2020 rozšerjeja so wobsahi a poskitki na wšitkich stronach. W zamołwitosći RCW potrjechi to **rěčny certifikat** z niwowom B2 za delnjoserbšćinu a hornjoserbšćinu, **krokpokroku dsb** a **poskitk materialijow** za wučbu w hornjoserbskej a delnjoserbskej rěči.

3. Certifikowanje hornjo- a delnjoserbskich rěčnych kmanosćow

informaciska brošurka																						100 %
pruwowanske nadawki za A1 delnjoserbsce																						100 %
pruwowanske nadawki za A1 hornjoserbsce																						100 %

pruwowanske nadawki za A2 delnjoserbsce	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	100 %
pruwowanske nadawki za A2 hornjoserbsce	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	100 %
pruwowanske nadawki za B1 delnjoserbsce	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	100 %
pruwowanske nadawki za B1 hornjoserbsce	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	100 %
pruwowanske nadawki za B2 delnjoserbsce	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	100 %
pruwowanske nadawki za B2 hornjoserbsce	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	100 %
pruwowanske nadawki za C1 delnjoserbsce	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	30 %
pruwowanske nadawki za C1 hornjoserbsce	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	30 %
pruwowanske nadawki za C2 delnjoserbsce	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	0 %
pruwowanske nadawki za C2 hornjoserbsce	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	0 %

Rěčny centrum WITAJ wuwija mustrowe předłohi a pruwowanske wobsahi k certifikowanju rěčnych znajomosćow za hornjoserbsćinu a delnjoserbsćinu po zasadach Zhromadneho europskeho referencneho ramika za rěče, a to w fachowowědomostnej kooperaciji ze Serbskim institutom z. t. a Institutom za sorabistiku Lipšćanskeje uniwersity.

Na webstronje www.sprachzertifikat-sorbisch.de namaka wužiwar přehlad z najwažnišimi faktami wo natwarje, hódnoćenju a wobdźělenskich wuměnjnjach za pruwowanje hornjoserbskeho abo delnjoserbskeho certifikata kaž tež wotpowědne brošury jako download. Nimo toho móže wužiwar za niwowowe schodženki A1, A2 a B1 mustrowe nadawki online spjelnić a dóstanje hnydom krótki přehlad wo docpětych dypkach. Jeli přeje sej wužiwar wuhódnoćenje swojeho swobodnje formulowaneho teksta, wobsteji móžnosť, tutón z e-mejlku Rěčnemu centrumej WITAJ připóstać a so wosobinsce poradźować dać. Wužiwanje internetoweho poskitka słuži přihotej na pruwowanje. Za 2020 je natwar internetoweho poskitka za schodženek B2 planowany.

Za koordinaciju a wotewzaće pruwowanjow je Rěčny centrum WITAJ we wothłosowanju ze swojimaj kooperaciskimaj partneromaj zamołwity.

4. Wuwianje rěče a pedagogika/lektorat

Do běžnych nadawkow RCW słuša nadžěłanje wučbnicow a wučbnych materialijow za šulerjow Delnjeje a Hornjeje Łužicy. **W léće 2020 džěła so na 29 titulach (9 delnjoserbskich, 20 hornjoserbskich.), kotrež maja hač do kónca lěta wuńć.** K tomu ličimy mjez druhim w Hornjej Łužicy wuwice noweje fible z wotpowědnymi zešiwkami za ZŠ, dalewuwice noweho wučbnicoweho rjada za předmjet matematika za zakładnu šulu, wuwice noweho wučbnicoweho rjada za předmjet geografija na WŠ a dalewjedženje wučbnicowych rjadow za předmjet stawizny na gymnaziju a na wyšich šulach. W Delnjej Łužicy nadžěła so nowy wobrazowy słownik z bookii słučopisakom a pokročuje so z wuwianjom dalšich wučbnych materialijow w nowym rjedže „Pó dróze“ za serbsćinu jako cuzu rěč.

Druhe titule žadaja sej džěło přez wjacore lěta. Lisćina titulow zestaji so w zhromadnym dojednanju mjez RCW, ABC a LND. Wona schwali so w schwalenskeje komisiji, do kotrejež słušeja nimo toho załožba a fachowi poradźowarjo. Wuwiwanski a produkcki proces rjaduje so eksaktnje w měsacnym posedženju OPK z LND (OPK – operatiwna planowa kontrola).

5. Projektowe džěło

Projektowe džěło wobsahuje tež 2019 wjele kóždolětnych projektow (hlej rozprawa 2018).

Wosebite projekty 2020:

- Šula w zelenem
- WITAJ-camp
- BTU-Rallye
- Serbski familijowy žeń
- pódpěra za serbskorěčne familije
- projektowe dny w Serbskem muzeju w Chóšebuzu
- cytańske wuběžowanje ds
- swójbna schadźowanka w Chróścicach
- předšulske kursy za džěći
- WITAJ-kursy za dorosćenych
- čitanske wubědźowanje hs
- ferialny kurs
- projektowe dny ze šulerjemi
- čitanska nóc
- comicowe wubědźowanje
- swjedžeń serbskeje rěče
- comicowa džěłarnička ze Š. Hanušom
- zwjazkowy předčitanski dzeń
- katalog materialijow za pěstowarnje
- cesćenje angažerowanych młodostnych w DŁ
- projektowe dny w Chóšebuskem Serbskem muzeju
- Witaj-wótpódnjo za familije

6. Internat Serbskeho gymnazija Budyšin

- 1) nawodne džěła (wobsahi, organizacija)
- 2) zhromadne džěło z gymnazijom a Krajnoradnym zarjadom
- 3) slědowanje prawnskich předpisow za džěło w internatach
- 4) džěło ze staršimi
- 5) mentorske džěło za praktikantow
  - dohlad a projekty
  - wuhotowanje serbskich swjedženjow a swjedženjow gymnaziastow
  - sportowe zarjadowanja
  - organizacija eksternych referentow (Video-tea)
  - pasenje a pječenje
  - podpěra při wuknjenju

7. Internat Dolnoserbskego gymnaziuma Chóšebuz

- ptaškowa swajźba (pjacomy sroki)
- fašing
- zapustowy pšešeg (góspodowanje pšešěga)
- mólowanje jatšownych jajow
- wulět do grožišća Raduš
- wuměna wuknikow z Budyšynskim internatom
- internatny swěžeń
- woglěd filmoweho festiwala
- workshop (rejowanje abo sport)
- kjarmuša
- Janšojski bog / gódownicka / sw. Mikławš
- wšakorake wjacory (baslenje, serbske referaty a diskusije, serbske filmowe wjacory)
- grajny wjacor

8. Młodźinske socialne džěto

Šulske socialne džěto

Team za šulske socialne džěto přewodźuje šulerki a šulerjow při jich wuwicu k dorosćenemu čłowjekej. Nimo toho spěchuja so kompetency k rozrisanju swójskich a socialnych problemow a wužadanjow. Dalši nadawk je spěchowanje wuwica wosobiny. Nazhonjenja swójskich sylnosćow a słabosćow, kritiske myslenje a kreatiwne paslenje abo zaběra z aktualnymi temami tute pozitiwnje wobwliwuja. Šulske socialne džěto wukonja so na slědowacych wyšich šulach:

Serbska wyša šula „Michał Hórnik“ Worklecy

Serbska wyša šula „Dr. Marja Grólmusec“ Radwor

Šulski a zetskawanski centrum Budyšin – wyša šula a gymnazij

Serbska wyša šula Ralbicy

Mobilne młodźinske džěto

Socialna džětaćerka nawjaza kontakt k młodźinje we wokrjesu Budyšin, wosebje w gmejnach Zarjadniskeho zwjazka „Při Klóšterskej wodze“. Wona nawjazuje přez lochko přistupne poskitki a projekty, kotraž so na temach młodostnych orientuja, kontakt k młodźinje. Tute poskitki maja być zakład za podpěru młodostnych w zwisku z priwatnymi, šulskimi abo powołanskimi problemami. Dale podpěra socialna džětaćerka młodźinske cytki, kluby, towarstwa a młodźinsku přiradu při organizatoriskich a zarjadowanskich prašenjach. Nimo toho přewjedže wona zhromadnje z młodostnymi projekty a pleće syće mjez młodostnymi na kraju. Wažne je, zo móža so poskitki po potrebjce w serbskej rěči přewjesć.

Swójbne kubłanje

Swójbne kubłanje wopřija podpěru a kubłanje swójbow. Socialny džětaćer RCW skutkuje z 10 h w RT Kamjenc a z 20 h w RT Budyšin. W RT Kamjenc su to gmejny Zarjadniskeho zwjazka „Při Klóšterskej wodze“. W RT Budyšin su to scěhowace gmejny: Hodźij, Bóšicy,

Njeswačidło, Rakecy, Radwor, Wulka Dubrawa, Malešecy, Wóspork, Kubšicy, Bukecy, Budestecy, Hornja Hórka, Dobruša-Huska a Budyšin. Cil za 2020 je, zwisk k staršim w akciskim rumje swójbneho kubłanja skrućić a z nimi potreby a temy wukristalizować, kotrež su za swójbny zajimawy a z pedagogiskeho wida doporučene.

Na zakładze noweho šulskeho zakonja w Sakskej ma so šulske socialne dźěło na kóždej wyšej šuli z 40 h na tydźeń zaměstnić. Dokelž wukonjeja šulske socialne dźěłaćerki wšitke jenož 30 h na tydźeń, je dale jedne městno wupisane:
2x 10 h = 20 h za Ralbicy a Worklecy.

11.11. 2019

dr. Beata Brězanowa
nawodnica RCW